

KANCELARIA SENATU
GABINET MARSZAŁKA SENATU

Biuletyn Parlamentarnego Zespołu
ds. Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi

11. posiedzenie zespołu

KWIECIEŃ 2010

Spis treści

I. Informacja o przebiegu 10. posiedzenia Parlamentarnego Zespołu ds. Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi w dniu 17.02.2010 r.	3
II. Informacja o przebiegu posiedzeń Podkomisji stałej ds. współpracy z organizacjami pozarządowymi w dniach 16.03.2010 r. i 19.03.2010 r.	7
III. Europejski Rok Wolontariatu 2011.....	15
IV. Dokumenty	19
Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie Europejskiego Roku Wolontariatu (2011 r.) COM (2009) 254 wersja ostateczna – 2009/0072 CNS	
Decyzja Rady w sprawie Europejskiego Roku Wolontariatu (2011 r.) SEC 2009/725	
V. Program 11. posiedzenia Parlamentarnego Zespołu ds. Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi.....	43

Opracowanie:

Marzena Krysiak, Gabinet Marszałka Senatu

tel. 022 694-94-43

e-mail: ngo@nw.senat.gov.pl

**INFORMACJA O PRZEBIEGU 10. POSIEDZENIA
PARLAMENTARNEGO ZESPOŁU DS. WSPÓŁPRACY
Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI
W DNIU 17.02.2010 R.**

17 lutego 2010 r. odbyło się 10. posiedzenie Parlamentarnego Zespołu ds. Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi. Prowadził je marszałek Senatu Bogdan Borusewicz. W spotkaniu wzięli udział: członkowie zespołu, podsekretarz stanu w Ministerstwie Edukacji i Nauki Krzysztof Stanowski, podsekretarz stanu w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego Witold Jurek, podsekretarz stanu w Ministerstwie Finansów Maciej Grabowski, członkini Zarządu Forum Darczyńców Joanna Luberadzka-Gruca, a także zaproszeni goście, reprezentujący sektor pozarządowy.

Porządek posiedzenia zespołu obejmował:

- informację ministerstwa finansów na temat zaprzestania pobierania podatku VAT od darowizn na cele charytatywne, przekazywanych za pośrednictwem SMS;
- informację na temat różnej sytuacji prawnej podmiotów przyznających stypendia młodzieży szkolnej i studentom w Polsce.

W pierwszej części obrad J. Liberadzka-Gruca z Zarządu Forum Darczyńców przedstawiła obecną sytuację prawną podmiotów przyznających stypendia młodzieży szkolnej i studentom w Polsce. Zgodnie z art. 21 ust. 1 pkt 39 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, wolne od tego podatku są stypendia naukowe i te za wyniki w nauce. Zasady ich przyznawania zostały zatwierdzone przez ministra nauki i szkolnictwa wyższego po zasięgnięciu opinii Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego albo przez ministra edukacji. Z kolei stypendia pomostowe, których celem jest wyrównywanie szans edukacyjnych młodych ludzi ze wsi i małych miast, są wliczane do dochodu beneficjenta.

W tej sytuacji wypłata stypendium powoduje wzrost dochodu studenta, co z kolei w kolejnych latach wiąże się z utratą dofinansowania socjalnego, m.in. zasiłków rodzinnych, stypendiów socjalnych, gwarantowanego przez państwo. Wliczanie stypendium do dochodu stypendysty niejednokrotnie zamyka też możliwość korzystania z tej formy pomocy młodym ludziom w szczególnie trudnej sytuacji życiowej, m.in. usamodzielnianym wychowankom rodzin zastępczych lub placówek opiekuńczo-wychowawczych. Dzięki stypendiom organizacji pozarządowych tymczasem mogliby kontynuować naukę. Różnicowanie programów stypendialnych ze względu na źródło ich finansowania prowadzi do nierównego traktowania ich beneficjentów.

Drugą istotną kwestią poruszoną w tym punkcie posiedzenia była potrzeba zwiększenia kwoty stypendium wolnej od podatku. Zgodnie z ustawą o podatku dochodowym

od osób fizycznych, wolne od podatku dochodowego są stypendia dla uczniów i studentów udzielane przez organy stanowiące jednostki samorządu terytorialnego i stypendia przyznawane przez organizacje pozarządowe do wysokości nieprzekraczającej miesięcznie 380 zł. Zwolnienie to stosuje się, pod warunkiem że stypendysta nie uzyskuje równocześnie innych dochodów podlegających opodatkowaniu oprócz renty rodzinnej ani dochodów opodatkowanych zryczałtowanym podatkiem dochodowym. Zdaniem przedstawicieli organizacji pozarządowych 380 zł to kwota zbyt niska, aby znacząco wpłynąć na wyrównywanie szans edukacyjnych czy umożliwić rozwijanie talentów młodych ludzi. W związku z tą sytuacją organizacje pozarządowe postulują również potrzebę zwiększenia kwoty stypendium wolnej od podatku.

Podsekretarz stanu w Ministerstwie Edukacji i Nauki K. Stanowski oraz podsekretarz stanu w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego W. Jurek zgodzili się z koniecznością wyeliminowania różnic pomiędzy stypendiami wliczanymi i niewliczanymi do dochodu stypendysty. Zapewnili, że dołożą wszelkich starań, aby do końca 2010 r. problem został rozwiązany. W związku z tym zadeklarowali, że przedłożą propozycję nowelizacji ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym. Z kolei podsekretarz stanu w Ministerstwie Finansów M. Grabowski wyraził gotowość wprowadzenia przez jego resort zmiany sposobu rozliczeń z miesięcznych na roczne w ustawie o podatku dochodowym od osób fizycznych.

W drugiej części posiedzenia wiceminister finansów M. Grabowski poinformował uczestników spotkania o zakończeniu prac w ministerstwie nad likwidacją podatku VAT od darowizn na cele charytatywne, przekazywanych za pośrednictwem SMS. Minister podziękował za współpracę członkom Parlamentarnego Zespołu ds. Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi. Przedstawicielom "Koalicji SMS bez VAT", składającej się z 21 największych organizacji charytatywnych, pogratulował natomiast wytrwałości w dążeniu do likwidacji tego podatku. Wiceminister M. Grabowski podkreślił, że wypracowane rozwiązanie wymagało przeprowadzenia negocjacji z operatorami usług telekomunikacyjnych, aby przekonać ich do wyrażenia zgody na zmianę systemów bilingowych. Jak zapowiedział wiceminister finansów, szczegółowe rozwiązania zostaną wkrótce zaprezentowane publicznie przez stronę rządową.

**INFORMACJA O PRZEBIEGU POSIEDZEŃ
PODKOMISJI STAŁEJ DS. WSPÓŁPRACY
Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI
W DNIACH 16.03.2010 R. I 19.03.2010 R.**

Podkomisja ds. współpracy z organizacjami pozarządowymi na spotkaniach 16 i 19 marca 2010 r. pracowała nad komisyjnym projektem ustawy o zmianie ustawy o zatrudnieniu socjalnym oraz o zmianie niektórych innych ustaw.

Nowelizacja ustawy z 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych spowodowała likwidację gospodarstw pomocniczych jako form organizacyjno-prawnych jednostek sektora finansów publicznych. Stanowi to zagrożenie dla ciągłości realizacji zadań przez centra integracji społecznej projektów współfinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Socjalnego. Konieczne stało się zatem określenie przyszłego kształtu centrów powstałych na mocy ustawy z 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym.

Obecnie jest ich 59, 20 funkcjonowało do tej pory w postaci gospodarstw pomocniczych. Centra integracji społecznej prowadzą kompleksową działalność w zakresie reintegracji zawodowej i społecznej osób uznanych za trwale wykluczone społecznie. Centra cieszą się dobrą opinią społeczną i dużym zainteresowaniem długotrwale bezrobotnych, niejednokrotnie dotkniętych jeszcze innymi dysfunkcjami społecznymi.

Rozwiązania wymaga również sytuacja zakładów aktywności zawodowej, utworzonych przez jednostki samorządu terytorialnego. Obecnie na lokalnym rynku brakuje instytucji, które mogłyby przejąć zadania zakładów aktywności zawodowej.

Komisyjny projekt ustawy o zmianie ustawy o zatrudnieniu socjalnym oraz o zmianie niektórych innych ustaw wprowadza rozwiązania prawne, umożliwiające samorządowi terytorialnemu przekształcanie działających obecnie centrów i zakładów z gospodarstw pomocniczych w wybrane formy organizacyjne – samorządowe zakłady budżetowe lub jednostki budżetowe. Dodatkowo istnieje możliwość przekazania zadań centrów integracji społecznej i zakładów aktywności zawodowej organizacjom pozarządowym.

Projekt nowelizacji ma się przyczynić do utrzymania 20 centrów integracji społecznej oraz 27 zakładów aktywności zawodowej, a w konsekwencji – do dalszej realizacji programów reintegracji zawodowej i społecznej oraz rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych. Rozwiązania zaproponowane w projekcie ustawy nie powodują dodatkowych obciążeń budżetowych.

Członkowie podkomisji 19 marca 2010 r. podjęli decyzję o przekazaniu projektu nowelizacji do Biura Analiz Sejmowych Kancelarii Sejmu celem przygotowania analizy prawnej przedłożonych rozwiązań.

Ustawa
z dnia.....2010
o zmianie ustawy o zatrudnieniu socjalnym oraz o zmianie
niektórych innych ustaw¹

Art. 1

W ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. Nr 122, poz. 1143, z późn. zm.²) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 3 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Centrum, na zasadach określonych w ustawie może być tworzone przez:

1) jednostkę samorządu terytorialnego w formie:

- a) jednostki budżetowej,
- b) samorządowego zakładu budżetowego,

2) organizację pozarządową,

- zwane dalej „instytucjami tworzącymi”;

2) w art. 5 w ust. 4 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) przedstawiać corocznie, nie później niż do dnia 31 marca, wojewodzie oraz jednostkom i podmiotom przyznającym dotacje Centrum, a także instytucji tworzącej sprawozdanie zawierające rozliczenie dotacji za rok poprzedni, efekty reintegracji zawodowej i społecznej, a także preliminarz wydatków i przychodów na rok bieżący związanych z wykonywaniem usług, o których mowa w art. 3 ust.1”;

3) w art. 7 w ust. 1:

a) pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) w przypadku Centrum tworzonego przez jednostkę samorządu terytorialnego – na zasadach określonych w przepisach o finansach publicznych;”;

b) w pkt 2 lit. d otrzymuje brzmienie:

¹ Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, ustawę z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych oraz ustawę z dnia 27 sierpnia 2009 r. - Przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych.

² Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 69, poz. 624, Nr 99, poz. 1001, z 2005 r. Nr 164, poz. 1366, Nr 175, poz. 1462, z 2006 r. Nr 94, poz. 651, z 2007 r. Nr 115, poz. 793, z 2009 r. Nr 6, poz. 33, Nr 91, poz. 742, Nr 97, poz. 800, Nr 157, poz. 1241.

„d) innych dochodów własnych jednostki samorządu terytorialnego niż określone w lit. c.”;

4) w art. 9 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Działalność wytwórcza, handlowa i usługowa, o której mowa w ust. 1 nie jest działalnością gospodarczą w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2007 r. Nr 155, poz. 1095, z późn. zm.³) i może być prowadzona jako statutowa działalność odpłatna pożytku publicznego w rozumieniu przepisów o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie”;

5) w art. 10:

a) w ust.1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) dotacji pochodzącej z dochodów własnych jednostek samorządu terytorialnego, w tym przeznaczonych na realizację programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych”;

b) ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Kwota dotacji, o której mowa w ust. 1 pkt 1, w przypadku gdy instytucją tworzącą jest jednostka samorządu terytorialnego, jest ustalana jako iloczyn kosztów realizacji reintegracji zawodowej i społecznej w przeliczeniu na jednego uczestnika oraz liczby uczestników zajęć reintegracji zawodowej i społecznej prowadzonych w Centrum i liczby pracowników Centrum, pomniejszonej o przychód uzyskany z działalności, o której mowa w art. 9, i określana corocznie przez organ właściwy jednostki samorządu terytorialnego”.

Art. 2

W ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415, z późn. zm.⁴) w art. 108 ust. 1 dodaje się pkt 57 w brzmieniu:

„57) refundacji składek na ubezpieczenia społeczne na zasadach określonych w przepisach o spółdzielniach socjalnych.”.

Art. 3

W ustawie z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 157, poz. 1240) w art. 14 dodaje się pkt 7a w brzmieniu:

„7a) pomocy społecznej, reintegracji zawodowej i społecznej oraz rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych;”.

³ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U z 2007 r., Nr 180, poz. 1280, z 2008 r. Nr 70, poz. 416, Nr 116, poz. 732, Nr 123, poz. 803, Nr 141, poz. 888, Nr 171, poz. 1056, Nr 216, poz. 1367, z 2009 r. Nr 3, poz. 11, Nr 18, poz. 97, Nr 168, poz. 1323.

⁴ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2008 r. Nr 70, poz. 416, Nr 171, poz. 1056, Nr 216, poz. 1367 i Nr 237, poz. 1654, z 2009 r. Nr 6, poz. 33, Nr 69, poz. 595, Nr 91, poz. 742, Nr 97, poz. 800, Nr 115, poz. 964, Nr 125, poz. 1035, Nr 127, poz. 1052, Nr 161, poz. 1278 i Nr 219, poz. 1706.

Art. 4

W ustawie z dnia 27 sierpnia 2009 r. - Przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 157, poz. 1241), wprowadza się następujące zmiany:

- 1) uchyla się art. 97;
- 2) dodaje się art. 97a w brzmieniu:

„Art. 97a. 1. Gmina lub powiat, który uzyskał status zakładu aktywności zawodowej dla wyodrębnionej jednostki organizacyjnej, może w terminie do dnia 31 grudnia 2010 r.:

- 1) przekształcić ten zakład w samorządowy zakład budżetowy;
 - 2) przekazać prowadzenie zakładu aktywności zawodowej fundacji, stowarzyszeniu lub innej organizacji społecznej, której statutowym zadaniem jest rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych.
2. W przypadku przekształcenia, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, składniki majątkowe, należności i zobowiązania zakładu aktywności zawodowej, przejmuje nowoutworzony samorządowy zakład budżetowy.
3. W przypadku przekazania zakładu aktywności zawodowej podmiotowi, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, mienie, należności i zobowiązania zakładu aktywności zawodowej oraz należności i zobowiązania organizatora zakładu aktywności zawodowej związane z utworzeniem i prowadzeniem tego zakładu przejmuje nowy organizator zakładu aktywności zawodowej.
4. W terminie 14 dni od dnia utworzenia samorządowego zakładu budżetowego lub przekazania zakładu aktywności zawodowej podmiotowi, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, gmina, powiat lub podmiot przejmujący zakład aktywności zawodowej występuje do wojewody o wydanie decyzji o przyznaniu temu zakładowi statusu zakładu aktywności zawodowej z dniem przekształcenia lub przekazania.
5. W przypadku nieprzekształcenia zakładu aktywności zawodowej w samorządowy zakład budżetowy lub nieprzekazania prowadzenia zakładu aktywności zawodowej, w terminie do dnia 31 grudnia 2010 roku, lub nieuzyskania statusu zakładu aktywności zawodowej dla wyodrębnionej jednostki organizacyjnej, kwota stanowiąca wartość mienia zakładu aktywności zawodowej sfinansowanego ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w części, która nie została pokryta odpisami amortyzacyjnymi oraz niewykorzystane środki Funduszu, środki przekazane na tworzenie lub działanie zakładu aktywności zawodowej i środki znajdujące się na rachunku zakładowego funduszu aktywności podlegają przekazaniu na rachunek tego Funduszu w terminie do dnia 30 września 2011 r.
6. W przypadku określonym w ust. 1 pkt 2, nowy organizator zakładu aktywności zawodowej przejmuje prawa i obowiązki dotychczasowego organizatora wynikające z umowy dotyczącej dofinansowania ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji

Osób Niepełnosprawnych kosztów utworzenia i działania przejmowanego zakładu aktywności zawodowej, z dniem przejęcia.

Art. 5

1. Gmina, która uzyskała status Centrum Integracji Społecznej dla wyodrębnionej jednostki organizacyjnej będącej gospodarstwem pomocniczym, może w terminie do dnia 31 grudnia 2010 r.:

1) w przekształcić Centrum w formy, o których mowa w art. 3 ust. 2 pkt 1 ustawy o której mowa w art. 1;

2) przekazać prowadzenie Centrum Integracji Społecznej podmiotom o których mowa w art. 3 ust. 2 pkt 2 ustawy o której mowa w art. 1.

2. Podmiot przekształcony lub przejmujący prowadzenie Centrum Integracji Społecznej przejmuje prawa i obowiązki dotychczasowego Centrum.

3. W przypadku przekształcenia lub przejęcia, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2 instytucja tworząca uzyskuje Status Centrum, na czas określony w poprzedniej decyzji, po przedstawieniu informacji, o której mowa w art. 5 ust. 4 pkt 1 ustawy, o której mowa w art. 1.

Art. 6

Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

1. Potrzeba i cel wydania ustawy,

W ramach realizacji ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym, od 2004 r. powstało 59 Centrów Integracji Społecznej (dalej: skrót CIS), z czego 20 funkcjonuje w formie gospodarstw pomocniczych (dane według sprawozdań wojewodów na koniec 2008 roku). Centra prowadzą kompleksową działalność w zakresie reintegracji zawodowej i społecznej osiągając istotne efekty w przywracaniu na rynek pracy osób uznanych za trwale wykluczone społecznie.

W 2008 r. w skali kraju przeciętna liczba uczestników przypadająca na centrum wyniosła 85 osób. W niektórych centrach liczba chętnych do uczestnictwa w zajęciach przekracza możliwości finansowo-organizacyjne jednostki. Wówczas przeprowadzana jest rekrutacja wśród kandydatów, typowanych przez ośrodki pomocy społecznej (np. CIS Chełm dysponuje możliwościami dla 60 osób, a kandydatów jest ponad 120). Liczba osób kończąca pozytywnie zajęcia reintegracji społecznej i zawodowej w 2008 r. wyniosła ponad 60 % liczby uczestników. Podstawową kategorią osób będących usługobiorcami są osoby długotrwale bezrobotne, niejednokrotnie z innymi jeszcze dysfunkcjami społecznymi (45 % w grupie kończących zajęcia).

Centra to trwałe łącznik pomiędzy instytucjami pomocy społecznej a służbami zatrudnienia. Niektóre z nich zostały nagrodzone przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego w ramach promocji dobrych praktyk EFS lub przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej.

W wyniku przyjęcia przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, likwidującej formę „gospodarstwa pomocniczego” powstał problem dla funkcjonujących samorządowych CIS, polegający na braku propozycji analogicznej formy organizacyjno-prawnej pozwalającej na wygospodarowywanie własnych środków finansowych z przeznaczeniem na pokrycie kosztów działalności, gwarantującej ciągłość realizacji projektów współfinansowanych ze środków EFS oraz uznającej dotychczasowy dorobek likwidowanej jednostki (chodzi o ewentualne uznanie osiągnięć przy przejęciu zadań CIS przez inną instytucję, np. organizację pozarządową).

Ustawodawca nie przewidział sposobu przekształcenia i dalszych losów samorządowych Centrów Integracji Społecznej. Może to doprowadzić do likwidacji tych ważnych placówek. Sytuacja ta była przedmiotem zainteresowania resortu pracy i polityki społecznej. Zdaniem Pani Minister Jolanty Fedak przedstawionym w odpowiedzi na Interpelację nr 7656 „*Centra integracji społecznej pełnią ważne społecznie funkcje, w związku z tym ich likwidacja byłaby niecelowa. W tej sytuacji konieczne jest określenie przyszłego kształtu centrów. Gminy powinny mieć możliwość wyboru przyszłej formy organizacyjnej centrów, jednak w chwili obecnej ten wybór jest bardzo ograniczony. Jedyłą możliwością wydaje się przekazanie centrów do prowadzenia organizacjom pozarządowym. Nie w każdej gminie jednak istnieją organizacje zdolne do prowadzenia tego typu działalności, w związku z tym wskazane byłoby umożliwienie dalszego funkcjonowania gospodarstw pomocniczych w ograniczonym zakresie (poprzez wprowadzenie do ustawy o finansach publicznych zapisu o funkcjonowaniu samorządowych gospodarstw pomocniczych w przypadkach określonych w odrębnych ustawach lub w przypadkach realizacji celu integracji zawodowej i społecznej)*”.

Również w przypadku takich podmiotów jak Zakłady Aktywności Zawodowej (ZAZ) według danych z marca 2009 r., na 53 funkcjonujące zakłady ponad jedna trzecia utworzona była przez jednostki samorządu terytorialnego (11 powiat, 8 gminy). W informacjach uzyskanych od realizatorów zadań pojawiły się istotne wątpliwości co do obligatoryjnego przekazywania

Zakładów Aktywności Zawodowej organizacjom pozarządowym. W wielu przypadkach inicjatywa przekazania Zakładu Aktywności Zawodowej przez samorząd do III sektora była niemożliwa do wykonania z uwagi na brak takich organizacji na lokalnym rynku. W takich sytuacjach decyzja ustawodawcy może również przyczynić się do likwidacji Zakładów.

2. Proponowane rozwiązania

Projektowana ustawa wprowadza rozwiązania prawne umożliwiające samorządowi terytorialnemu dokonywanie przekształceń działających CIS-ów oraz ZAZ-ów z formy „gospodarstwa pomocniczego” w autonomicznie wybrane warianty organizacyjne:

- samorządowego zakładu budżetowego, lub
- jednostki budżetowej.

W obu przypadkach proponuje się również pozostawienie możliwości przekazania zadań CIS i ZAZ organizacjom pozarządowym.

Istotnym elementem zapewniającym ciągłość świadczenia usług reintegracji społeczno-zawodowej, w tym również w zakresie realizacji projektów EFS jest prawne zagwarantowanie przejęcia praw i obowiązków oraz statusu jednostki. Jest to o tyle ważne, iż podmioty te posiadają istotne sukcesy również w realizacji zadań publicznych. Natomiast pozostanie przy dotychczasowych propozycjach mogłoby spowodować powstanie nowych podmiotów „bez historii” i wymaganego często przy realizacji zadań – doświadczenia, które jest wymogiem w ubieganiu się o realizację zadania publicznego.

3. Skutki społeczne, gospodarcze i finansowe

Projekt przyczyni się do utrzymania 20 Centrów Integracji Społecznej, oraz 27 Zakładów Aktywności Zawodowej pozwalając tym samym na dalszą realizację programów reintegracji zawodowej i społecznej oraz rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych mających istotne znaczenie w ramach realizacji polityki aktywnej integracji.

Projekt gwarantuje samorządowi terytorialnemu autonomię w wyborze form prawno-organizacyjnych dla rozwiązywania problemów społecznych w skali lokalnej oraz prowadzenia aktywnej polityki społecznej.

Doprowadzenie do likwidacji tych instytucji załame prowadzone działania w zakresie integracji w wielu miejscowościach, stawiając również pod znakiem zapytania realizowane dotychczas przez te jednostki projekty w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Projektowane rozwiązania nie zmieniają zasad określonych w nowych regulacjach o finansach publicznych pozwalając jedynie samorządom terytorialnym na znacznie większe możliwości przekształcania dotychczas istniejących jednostek. Ustawodawca bowiem w przypadku CIS nie wskazał preferowanych możliwości, zaś w przypadku ZAZ wskazał jedynie działania „wyprowadzające” prowadzenie zakładów poza obszar samorządowy.

Proponowane działania nie powodują dodatkowych skutków budżetowych, a wręcz powodują oszczędności wynikające z zaoszczędzenia ewentualnych kosztów likwidacji tych jednostek.

Projekt zgodny jest z prawem Unii Europejskiej.

EUROPEJSKI ROK WOLONTARIATU 2011

EUROPEJSKI ROK WOLONTARIATU 2011

Parlament Europejski w lipcu 2008 r. przyjął rezolucję wzywającą do ustanowienia roku 2011 Europejskim Rokiem Wolontariatu. W czerwcu 2009 r. Komisja Europejska przedłożyła wniosek Rady w sprawie ustanowienia Europejskiego Roku Wolontariatu.

Celem ogłoszenia roku 2011 Europejskim Rokiem Wolontariatu jest zachęcenie państw członkowskich UE do podejmowania działań na rzecz stworzenia warunków sprzyjających wolontariatowi w Unii Europejskiej, zwłaszcza poprzez wymianę doświadczeń i dobrych praktyk. Będzie się to odbywać się we współpracy państw członkowskich UE, Parlamentu Europejskiego, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego, Komitetu Regionów i organizacji społeczeństwa obywatelskiego różnych szczebli.

W decyzji Rady z 3 czerwca 2009 r. w sprawie ustanowienia Europejskiego Roku Wolontariatu (2011 r.) zdefiniowano cztery szczegółowe cele:

1. **tworzenie sprzyjającego otoczenia dla wolontariatu w UE**, aby umocnić wolontariat jako element promowania aktywności obywatelskiej;
2. **mobilizacja organizacji wolontariuszy i poprawa jakości wolontariatu**, aby zachęcić do łączenia się w sieci współpracy oraz do mobilności i współpracy;
3. **wspieranie wynagradzania i uznawania działań wolontariackich poprzez popieranie odpowiednich środków motywujących osoby prywatne, przedsiębiorstwa i organizacje;**
4. **szerzenie wiedzy o wartości i znaczeniu wolontariatu** wśród społeczeństwa.

Unia Europejska przeznaczyła 6 mln euro na rozpowszechnianie wyników badań, wymianę doświadczeń, kampanie informacyjne i promocyjne, a także 2 mln euro na działania przygotowawcze w roku 2010.

Zadania te będą wypełniane na szczeblu europejskim i na szczeblach krajowych poszczególnych państw członkowskich UE. Koordynacja działań na szczeblu UE ma wpłynąć na zwiększenie znaczenia Europejskiego Roku Wolontariatu, przyczynić się do transnarodowej wymiany pomysłów i dobrych praktyk.

Komisja Europejska będzie zwoływała spotkania koordynatorów krajowych. Z kolei państwa członkowskie będą się angażować w realizację obchodów Europejskiego Roku Wolontariatu za pośrednictwem krajowych organów koordynacyjnych, współfinansowanych ze środków wspólnotowych.

Krajowy organ koordynujący ma odpowiadać za zaangażowanie zainteresowanych stron na szczeblach krajowym, regionalnym i lokalnym. W Polsce organem zobowiązanym do przygotowania krajowego programu działań jest Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej.

DOKUMENTY

Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny

SOC/366
Europejski Rok
Wolontariatu (2011 r.)

Bruksela, 5 listopada 2009 r.

OPINIA

Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
w sprawie
Europejskiego Roku Wolontariatu (2011 r.)
COM(2009) 254 wersja ostateczna – 2009/0072 (CNS)
(opinia dodatkowa)

Sprawozdawca generalny: **Soscha zu EULENBURG**

Dnia 29 września 2009 r. Prezydium Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego, działając na podstawie art. 29 lit a) przepisów wykonawczych do regulaminu wewnętrznego, podjęło decyzję o sporządzeniu opinii dodatkowej w sprawie

Europejskiego Roku Wolontariatu 2011

COM(2009) 254 wersja ostateczna – 2009/0072 (CNS).

Prezydium Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego powierzyło przygotowanie opinii w tej sprawie Sekcji Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Obywatelstwa.

Mając na względzie pilny charakter prac, na 457. sesji plenarnej w dniach 4–5 listopada 2009 r. (posiedzenie z 5 listopada) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny wyznaczył Soschę zu EULENBURG na sprawozdawcę generalnego oraz jednomyślnie przyjął następującą opinię:

*

* *

1. **Wnioski**

- 1.1 Komitet przyjmuje z zadowoleniem wnioski dotyczące ogłoszenia roku 2011 Europejskim Rokiem Wolontariatu. Jest to wyraz uznania dla postawy wielu obywateli, którzy dobrowolnie angażują się w działalność w różnorodnych dziedzinach na rzecz społeczeństwa i spójności społecznej w Europie.
- 1.2 Zdaniem EKES-u cele, jakie zaproponowano dla Europejskiego Roku Wolontariatu, sprzyjają tworzeniu europejskiej wartości dodanej służącej społeczeństwu.
- 1.3 Komitet podkreśla, że nie wolno traktować wolontariatu instrumentalnie.
- 1.4 Należy wykorzystać bliski związek z innymi europejskimi latami tematycznymi, tzn. Europejskim Rokiem Walki z Ubóstwem i Wykluczeniem Społecznym (2010 r.) oraz Europejskim Rokiem Aktywności Osób Starszych i Solidarności Między Pokoleniami (2012 r.) w celu tworzenia trwałych efektów synergii.
- 1.5 Komitet proponuje ustalenie programu politycznego, który wspierałby wolontariat i jego infrastrukturę w państwach członkowskich UE.
- 1.6 Komitet uważa, że sprzyjające otoczenie jest niezbędne, by zapewnić konieczne wsparcie i infrastrukturę dla wolontariatu na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim oraz umożliwić obywatelom uczestnictwo.

- 1.7 Komitet opowiada się za stworzeniem trwałych struktur na szczeblu europejskim. Platforma na rzecz wolontariatu skupiająca wszystkie zainteresowane strony mogłaby przyczynić się do realizacji tego celu.
- 1.8 Zdaniem Komitetu, dla osiągnięcia założonych celów i należytego uwzględnienia wymiaru lokalnego, należy niezwłocznie i znacząco zwiększyć środki finansowe.
- 1.9 Zainteresowane strony muszą mieć czas, by przygotować i skutecznie realizować działania w ramach Europejskiego Roku Wolontariatu. Dlatego Rada i Parlament powinny możliwie najszybciej podjąć konieczne decyzje merytoryczne i finansowe.
- 1.10 Po sprawozdaniu z oceny powinno nastąpić opublikowanie białej księgi, aby zapewnić monitorowanie efektów oraz wskazać dalsze kroki i działania na szczeblu europejskim.

2. Cele wniosku Komisji

- 2.1 W czerwcu 2009 r. Komisja przedłożyła wniosek dotyczący decyzji Rady w sprawie Europejskiego Roku Wolontariatu (2011 r.). Ten Europejski Rok ma przyczynić się do wzmocnienia znaczenia i korzyści wolontariatu dla społeczeństw Europy.
- 2.2 Komisja proponuje cztery cele Europejskiego Roku Wolontariatu:
- tworzenie sprzyjającego otoczenia, aby umocnić wolontariat jako element promowania aktywności obywatelskiej oraz działań międzyludzkich;
 - mobilizacja organizacji wolontariuszy i poprawa jakości działań, aby ułatwić wolontariat i zachęcić do łączenia się w sieci, do mobilności i współpracy;
 - wspieranie wynagradzania i uznawania działań wolontariackich przez popieranie odpowiednich środków motywujących osoby prywatne, przedsiębiorstwa i organizacje;
 - szerzenie wiedzy o wartości i znaczeniu wolontariatu wśród społeczeństwa.
- 2.3 Cele te mają być realizowane poprzez wymianę doświadczeń, rozpowszechnianie wyników badań, konferencje i inne imprezy oraz kampanie informacyjne i promocyjne. Na działania te przewidziano finansowanie w wysokości 6 mln EUR na rok 2011 i 2 mln EUR na działania przygotowawcze w roku 2010.

3. Uwagi ogólne

- 3.1 Komitet z zadowoleniem przyjmuje wniosek Komisji dotyczący Europejskiego Roku Wolontariatu. Komisja odpowiada w ten sposób na oczekiwania i sugestie EKES-u i innych organizacji społeczeństwa obywatelskiego, a także Parlamentu Europejskiego.
- 3.2 Należy zdecydowanie wyrazić uznanie dla gotowości Komisji do prowadzenia intensywnego dialogu z organizacjami społeczeństwa obywatelskiego. Trzeba czynić starania, by także na

szczeblu krajowym, w ramach mających powstać organów koordynacyjnych oraz na etapie planowania i realizacji działań, włączać organizacje społeczeństwa obywatelskiego i opracowywać odpowiednie krajowe i europejskie programy polityczne. Jako przykład mogłaby tu posłużyć otwarta metoda koordynacji.

- 3.3 Nazwa „Europejski Rok Wolontariatu” została wybrana dobrze, gdyż obejmuje cały szeroki zakres tego zjawiska. Jest wystarczająco konkretna, by obywatele Europy mogli się z nią zidentyfikować, a jednocześnie pozostawia wystarczający margines swobody na uwzględnienie wszystkich aspektów działalności wolontariackiej. W tym sensie nazwa ta dobrze oddaje przekrojowy charakter wolontariatu oraz różnorodność dziedzin, w których angażują się wolontariusze, dlatego powinna zostać utrzymana.
- 3.4 Komitet przyjmuje z zadowoleniem, że podkreślono znaczenie wolontariatu będącego wyrazem aktywności obywatelskiej, wartości europejskich, solidarności i rozwoju europejskich społeczeństw. Komitet zwracał na to uwagę w wielu swoich opiniach.
- 3.5 W żadnym wypadku nie należy opowiadać się za „instrumentalnym” traktowaniem wolontariatu. Wolontariat nie jest instrumentem polityki, ale przejawem bądź częścią składową zaangażowania obywateli. Wolontariusze swoją postawą wcielają w życie idee i wartości, takie jak np. włączenie społeczne, spójność społeczna, solidarność i uczenie się przez całe życie, realizując je w wielu dziedzinach, z których wymienić można choćby ochronę środowiska, sport, prawa człowieka czy kulturę.
- 3.6 Niebezpieczeństwo postrzegania wolontariatu jako narzędzia do osiągnięcia pewnych celów, np. w odniesieniu do rynku pracy czy poprawy szans na zatrudnienie, widoczne jest w niektórych sformułowaniach użytych we wniosku Komisji. I tak w motywie 3 podkreśla się, że „wolontariat stanowi jedną z form uczenia się pozaformalnego, która umożliwia rozwój umiejętności i kompetencji zawodowych oraz stanowi rodzaj aktywności obywatelskiej”. Pozaformalne uczenie się, które jak najbardziej może poprawić integrację na rynku pracy i szanse na zatrudnienie, jest tu korzystnym efektem ubocznym.
- 3.7 Wzywając do zmiany sposobu myślenia w różnych dziedzinach, często nawiązuje się do aktualnego kryzysu gospodarczo-finansowego. Należy przy tym bardzo dbać o to, by automatycznie nie wykorzystywać wolontariatu jako środka przeciwdziałania niekorzystnym skutkom kryzysu dla społeczeństwa. W kontekście wolontariatu kryzys ten po raz kolejny ukazuje mianowicie, jaką wartością jest dla społeczeństwa zaangażowanie obywateli: pozwala rozwijać solidarność, daje ludziom możliwość angażowania się dla innych, ale także przynosi korzyści im samym – również poprzez podnoszenie umiejętności i rozwój sieci społecznych. Działalność wolontariacka kryje w sobie potencjał pozwalający złagodzić skutki kryzysu i przeciwdziałać zmniejszaniu się spójności społecznej. Nie jest to jednak konsekwencją kryzysu, ale częścią faktycznej wartości wolontariatu, którą tu „odkrywa się na nowo”.

4. Uwagi szczegółowe

4.1 *Tworzenie otoczenia*

4.1.1 Ramy prawne są niezbędne, by zapewnić konieczną dla wolontariatu infrastrukturę na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim oraz ułatwić obywatelom angażowanie się w działalność wolontariacką. Również warunki finansowe i polityczne powinny być kształtowane tak, by likwidowały przeszkody mogące stać na drodze takiej działalności¹.

4.2 *Mobilizacja organizacji*

4.2.1 Decydujące znaczenie ma wspieranie organizacji wolontariuszy, które są katalizatorami zaangażowania, strukturami, gdzie zaangażowanie to realizuje się w praktyce, i przeważnie pierwszymi i jedynymi punktami kontaktowymi dla wolontariuszy. Bardzo często są też przez nich samych zakładane. W 2011 r. szczególną rolę mają odgrywać wymiana doświadczeń, poprawa możliwości organizacji wolontariuszy i jakości ich pracy, gdyż stanowi to fundament społeczeństwa obywatelskiego i wolontariatu.

4.2.2 Celem musi być stworzenie trwałych struktur także na szczeblu europejskim. Platforma na rzecz wolontariatu skupiająca wszystkie zainteresowane strony mogłaby zapewnić oddziaływanie Europejskiego Roku Wolontariatu także po 2011 r. oraz podejmowanie starań na rzecz polityki przyjaznej dla wolontariatu.

4.2.3 Należy wykorzystać Europejski Rok Wolontariatu, aby wskazywać przykłady najlepszych rozwiązań i wymieniać się nimi.

4.3 *Poprawa jakości*

4.3.1 W kontekście poprawy jakości we wniosku Komisji mówi się m. in. o „profesjonalizacji”. Sformułowanie to może rodzić nieporozumienia i należy go unikać. Chodzi przede wszystkim o zapewnienie jakości działań wolontariackich. Wolontariusze mają prawo angażować się tam, gdzie sprawia im to radość. Ich działania służą społeczeństwu, jednostkom, ale także im samym. Należy zapewnić warunki finansowe i osobowe dla podnoszenia kwalifikacji, szkolenia i doskonalenia zawodowego oraz opieki w trakcie wolontariatu.

4.4 *Uznawanie działań*

4.5 Komitet przyjmuje z zadowoleniem kształtowanie się „kultury uznawania”. Należy jednak unikać używania w odniesieniu do działań wolontariuszy pojęcia „wynagradzanie”; może ono

¹ Jeden z przykładów takich przeszkód: w niektórych krajach liczba godzin, jaką osoby niewykonyjące pracy odpłatnej mogą przepracować w ramach wolontariatu, jest bardzo ograniczona.

rodzić nieporozumienia, gdyż nie chodzi przecież o wynagrodzenie w sensie finansowym. Ponadto pojęcie „wynagradzanie” to potencjalne źródło konfliktów. W Europejskim Roku Wolontariatu 2011 chodzi wszak o to, by nie zacierać różnicy między płatną pracą zarobkową a nieodpłatną działalnością wolontariacką, ale właśnie podkreślać fakt, że obie one uzupełniają się wzajemnie.

4.6 *Szerzenie wiedzy o wartości i znaczeniu wolontariatu*

4.7 Podnoszenie świadomości w społeczeństwie to ważny cel, który Komitet przyjmuje z zadowoleniem. Należy jednak zadbać o zapewnienie dostatecznych środków finansowych na jego realizację. Jeżeli przesłanie ma naprawdę dotrzeć do odbiorców, efektywna i skuteczna kampania informacyjna na szczeblu UE, ukazująca możliwości angażowania się w wolontariat i wartość, jaką ono przynosi, pochłonęłaby 3,5 mln EUR, czyli już ponad połowę budżetu. Suma ta wydaje się niewystarczająca. Dla porównania: budżet przewidziany dla Europejskiego Roku Edukacji poprzez Sport (2004 r.) wynosił 12,3 mln EUR. Jednak sprawozdanie z oceny, zlecone przez samą Komisję, wykazało, że Europejczycy byli tylko w niewielkim stopniu poinformowani o tej inicjatywie lub nie wiedzieli o niej prawie nic, a zasadnicze przesłania do nich nie dotarły.

4.8 *Budżet*

4.8.1 We wniosku przewidziano finansowanie w wysokości 6 mln EUR na działania w roku 2011 i 2 mln EUR na działania przygotowawcze w roku 2010. Jeżeli zaproponowane cele mają zostać osiągnięte, a przede wszystkim jeżeli ma zostać w wystarczającym stopniu uwzględniony lokalny wymiar zaangażowania obywateli, UE musi zaplanować realistyczny budżet. Zdaniem Komitetu suma 6 mln EUR na wszystkie działania na szczeblu UE i państw członkowskich wydaje się niewystarczająca. Byłoby bardzo źle, gdyby Europejski Rok 2011, na który przeznaczono o połowę mniej środków niż na wspomniany rok 2004, przyniósł podobne rezultaty i gdyby nie udało się osiągnąć ambitnych celów z powodu niedostatecznego budżetu.

4.8.2 W 2005 r. rząd Wielkiej Brytanii przeznaczył na brytyjski rok wolontariatu 10 mln GBP, a region Walencja na analogiczny rok 4,2 mln EUR. Dobrym przykładem realistycznego budżetu na szczeblu unijnym może być planowany rok 2010, na który przewidziano 17 mln EUR, z czego 9 mln na działania w państwach członkowskich. Państwa członkowskie zobowiązały się także do udostępnienia kolejnych 9 mln EUR.

4.9 *Biała księga*

4.9.1 Jeśli chodzi o monitorowanie i ocenę, Komisja zamierza przedłożyć sprawozdanie w sprawie wykonania, wyników i ogólnej oceny działań. W tym kontekście Komitet nawiązuje do swego apelu i zachęca do opublikowania białej księgi wskazującej dalsze kroki i działania, tak by oddziaływanie rezultatów Europejskiego Roku było trwałe.

4.10 *Wykorzystanie synergii*

4.10.1 Należy koniecznie ukazać i wykorzystać synergię trzech kolejnych europejskich lat tematycznych 2010 (Europejski Rok Walki z Ubóstwem i Wykluczeniem Społecznym), 2011 (Europejski Rok Wolontariatu) oraz 2012 (Europejski Rok Aktywności Osób Starszych i Solidarności Między Pokoleniami). Wzajemne powiązanie zagadnień, którym są one poświęcone, to niepowtarzalna okazja, by zaangażowanie obywateli na rzecz innych stało się motywu przewodnim działań instytucji europejskich i państw członkowskich w ciągu tych trzech lat, co pozwoli osiągnąć trwałe efekty. Zespoły zajmujące się organizacją każdego z tych europejskich lat tematycznych w instytucjach europejskich i krajowych powinny blisko ze sobą współpracować.

4.11 *Procedura międzyinstytucjonalna*

4.11.1 Aby zapewnić wszystkim zainteresowanym stronom czas na przygotowanie i realizację Europejskiego Roku Wolontariatu, Rada i Parlament Europejski powinny położyć nacisk na sprawne podjęcie decyzji bez zbędnej zwłoki. Należałoby założyć termin do końca 2009 r., tak by można było oficjalnie rozpocząć etap przygotowawczy i udostępnić odpowiednie środki.

Bruksela, 5 listopada 2009 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu
Ekonomiczno-Społecznego

Mario SEPI

KOMISJA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH

Bruksela, dnia 3.6.2009
KOM(2009) 254 wersja ostateczna

2009/0072 (CNS)

Wniosek

DECYZJA RADY

w sprawie Europejskiego Roku Wolontariatu (2011 r.)

{SEC(2009)725}

PL

PL

UZASADNIENIE

1. Wprowadzenie

Wolontariat jest podstawowym środkiem wyrazu aktywności obywatelskiej oraz demokracji, gdyż pozwala realizować w praktyce takie wartości europejskie jak solidarność i niedyskryminacja oraz przyczynia się do harmonijnego rozwoju naszych społeczeństw. Odgrywa on istotną rolę w tak różnorodnych obszarach jak edukacja, młodzież, kultura, sport, środowisko naturalne, zdrowie, opieka społeczna, ochrona konsumentów, pomoc humanitarna, polityka rozwoju, badania naukowe, równość szans czy stosunki zewnętrzne. Wolontariat oferuje zarazem prawdziwą możliwość uczenia się, gdyż zaangażowanie w pracę wolontariacką pozwala obywatelom opanować nowe umiejętności i potęguje ich poczucie przynależności do społeczeństwa.

Korzyść z wolontariatu jest podwójna: dzięki osiąganym wynikom oraz więziom solidarności, które tworzy, wolontariat wpływa na spójność społeczną społeczeństwa a jednocześnie pomaga samym wolontariuszom, kształtując ich umiejętności oraz stymulując ich rozwój osobisty. Odgrywając tę podwójną rolę, wolontariat wnosi istotny wkład w agendę społeczną UE, która ma za zadanie stworzyć więcej szans dla obywateli UE, poprawić dostęp do usług wysokiej jakości i dać wyraz solidarności z osobami poszkodowanymi z powodu zachodzących zmian. W trudnej sytuacji gospodarczej dla Unii Europejskiej jeszcze większe znaczenie ma uznanie wartości wolontariatu. Z punktu widzenia sytuacji międzynarodowej wolontariat jest ponadto wyrazem solidarności z krajami rozwijającymi się oraz uznaniem współzależności wszystkich społeczności w coraz bardziej zglobalizowanym świecie.

Wolontariat, często oparty na członkostwie w organizacjach społeczeństwa obywatelskiego, ma w Europie silnie zakorzenione tradycje. W ciągu ostatnich dziesięcioleci charakter aktywności obywatelskiej uległ znacznej zmianie, w miarę jak społeczeństwa ewoluowały w stronę większego indywidualizmu i kładły nacisk na takie wartości jak samodzielność i wyrażanie siebie. Stanowi to wyzwanie dla wolontariatu, gdyż musi on teraz dostosować się do nowych rodzajów i form aktywności, często charakteryzujących się wybiórczym i krótkoterminowym zaangażowaniem. Na szczeblu krajowym państwa członkowskie i inne zainteresowane strony muszą unowocześnić swoje strategie i infrastrukturę, aby umożliwić większej liczbie osób zaangażowanie się w wolontariat na różne sposoby i na różnych etapach ich życia. Istnieje potrzeba rozwoju wolontariatu pracowniczego, znalezienia nowych sposobów zaangażowania młodych ludzi oraz wykorzystania potencjału osób starszych.

W ramach Europejskiego Roku Wolontariatu czynione będą starania na rzecz propagowania pogłębionego i bardziej zorganizowanego dialogu oraz na rzecz wymiany dobrych praktyk w tych kwestiach między władzami a innymi zainteresowanymi stronami w państwach członkowskich. Przyczyni się to do poprawy warunków dla wolontariatu w Unii Europejskiej.

2. Europejski Rok Wolontariatu

2.1. Wyzwania i szanse

Każde państwo członkowskie UE może pochwalić się dużą różnorodnością tradycji wolontariatu, aspektów jego postrzegania, kultury oraz regulujących go ram prawnych. Pomimo różnic w sytuacji wolontariatu w różnych krajach, ludzie w całej Europie angażują się w działalność wolontariacką zasadniczo z tych samych pobudek oraz z powodu tych samych wartości, na których jest ona oparta. Ważne jest dla nich, aby pomagać innym, a

wyływające z takiej postawy korzyści dla społeczeństwa są oczywiste. Działania wolontariackie przyczyniają się do zmniejszenia rasizmu i uprzedzeń oraz do dialogu międzykulturowego i dialogu między religiami. W wolontariat angażują się ludzie bez względu na wiek, stąd jego potencjał do wzmacniania solidarności międzypokoleniowej. Wolontariat może sprzyjać aktywnemu udziałowi młodych ludzi w społeczeństwie. Oferuje on również wiele możliwości w zakresie propagowania aktywności osób starszych oraz reagowania na kwestie związane ze zmianami demograficznymi, gdyż stwarza pole do wykorzystania doświadczenia starszych osób na korzyść społeczeństwa.

Zainteresowane wspieraniem wolontariatu są przedsiębiorstwa, często w ramach strategii w zakresie społecznej odpowiedzialności biznesu. Wymiar dydaktyczny wolontariatu oraz umiejętności, jakie rozwija, przyczyniają się do poprawy szans wolontariuszy na rynku pracy. Pomagając bezrobotnym uniknąć marginalizacji, wzbogacając ich profil osób poszukujących pracy oraz ułatwiając im powrót na rynek pracy, wolontariat może być również sposobem na aktywne zaangażowanie się w okresie bezrobocia. Ma to szczególne znaczenie teraz, kiedy przedsiębiorstwa stawiają czoła konsekwencjom obecnego kryzysu gospodarczego.

Jednak zmiany w społeczeństwie pociągają za sobą zmiany w wymaganiach wobec ludzi, jeśli chodzi o edukację, pracę oraz czas, który mogą poświęcać swoim rodzinom i rozrywce. Zmiany te mają wpływ na to, ile czasu dana osoba może poświęcić na wolontariat, kiedy i w jaki sposób chce się zaangażować w taką działalność oraz jakie są jej oczekiwania wobec organizacji, którym jest chętna pomóc. Właściwe organy i organizacje społeczeństwa obywatelskiego we wszystkich państwach członkowskich stoją, w różnym stopniu, przed tymi samymi wyzwaniami – jak zachęcić więcej osób do udziału w wolontariacie, jak ułatwić to zaangażowanie oraz jak zapewnić odpowiednie normy dla prowadzonych działań. Należy wprowadzić odpowiednie środki zachęcające dla osób prywatnych i dla przedsiębiorstw oraz znaleźć właściwą równowagę między dążeniem do większego stopnia profesjonalizmu a zachowaniem niezależności i elastyczności, które są charakterystycznymi zaletami tego sektora. We wszystkich państwach członkowskich istnieją rzeczywiste przeszkody w realizacji potencjalnie pozytywnego wpływu wolontariatu, takie jak brak wiedzy, informacji oraz systemów wspierających (np. szkoleń), zniechęcające przepisy prawne, ograniczone programy wymiany międzynarodowej oraz brak statusu prawnego.

Europejskie organizacje wolontariuszy są świadome faktu, że umiejętności i kwalifikacje wolontariuszy nie zawsze odpowiadają potrzebom krajów rozwijających się. Tam jednak, gdzie zadbano o dopasowanie umiejętności i doświadczenia wolontariuszy do potrzeb rozwoju danej grupy lub społeczności, wolontariusze są często w stanie znacznie przyczynić się do polepszenia jakości życia danej społeczności lub do otwarcia jej na nowe możliwości w coraz bardziej zglobalizowanym świecie.

Potencjał wolontariatu wciąż nie jest w pełni wykorzystywany. Chociaż w wolontariat aktywnie angażuje się trzech na dziesięciu Europejczyków, to prawie osiem na dziesięć osób deklaruje, że pomoc innym jest ważną częścią ich życia. Różnica między faktycznymi a potencjalnymi wolontariuszami jest jeszcze bardziej widoczna wśród młodych ludzi: chociaż tylko 16 % młodych Europejczyków bierze udział w działaniach wolontariackich, prawie trzy na cztery osoby opowiadają się za wprowadzaniem większej liczby programów zachęcających do pracy wolontariackiej. Spore różnice między krajami potwierdzają zarówno potrzebę wzajemnego uczenia się, jak i jego potencjał. Prawdziwy potencjał można również uwolnić przez zwiększenie mobilności wolontariuszy w Unii Europejskiej.

Dlatego należy ułatwić ogólnoeuropejskie partnerskie uczenie się oraz szerzenie wiedzy w celu zwiększenia profesjonalizacji sektora, tak aby państwa członkowskie i społeczeństwo

obywatelskie mogły lepiej sprostać wyżej wymienionym wyzwaniom. Pomoże to uwolnić potencjał wolontariatu w Europie i przyspieszyć realizację celów społecznych Unii Europejskiej.

2.2. Cele i działania

Zgodnie z odnowioną agendą społeczną UE ogólnym celem Europejskiego Roku będzie zachęcenie państw członkowskich, organów lokalnych i regionalnych oraz społeczeństwa obywatelskiego do podejmowania wysiłków na rzecz stworzenia warunków sprzyjających wolontariatowi w Unii Europejskiej oraz wspieranie tych wysiłków (zwłaszcza poprzez wymianę doświadczeń i dobrych praktyk). Proponowane są cztery cele:

- (1) **Tworzenie sprzyjającego otoczenia dla wolontariatu w UE** – aby umocnić wolontariat jako element promowania aktywności obywatelskiej oraz działań międzyludzkich w kontekście UE;
- (2) **Mobilizacja organizacji wolontariuszy i poprawa jakości wolontariatu** – aby ułatwić wolontariat i zachęcić do łączenia się w sieci współpracy, do mobilności, współpracy i synergii między organizacjami wolontariuszy i innymi sektorami w kontekście UE;
- (3) **Wynagradzanie i uznawanie działań wolontariackich** – aby popierać odpowiednie środki motywujące osoby prywatne, przedsiębiorstwa i organizacje wspomagające wolontariuszy oraz doprowadzić do lepszego systematycznego postrzegania wolontariatu przez osoby odpowiedzialne za wyznaczanie kierunku polityki i organizacje społeczeństwa obywatelskiego oraz powszechniejszego uznawania przez pracodawców umiejętności i kompetencji rozwiniętych podczas wolontariatu.
- (4) **Szerzenie wiedzy o wartości i znaczeniu wolontariatu** – aby poprawić ogólny stan wiedzy o znaczeniu wolontariatu jako środka wyrazu aktywności obywatelskiej oraz przykładu działań międzyludzkich, który ma wkład w kwestie będące przedmiotem wspólnego zainteresowania wszystkich państw członkowskich, takie jak harmonijny rozwój społeczeństwa i spójność gospodarcza.

Zgodnie z tymi celami działania podejmowane podczas Europejskiego Roku skupiać się będą na szczeblu europejskim na wymianie dobrych praktyk, środkach komunikacji i działaniach przyczyniających się do szerzenia wiedzy, takich jak wydarzenia medialne angażujące wszystkie zainteresowane strony. Podobne działania będą prowadzone w państwach członkowskich przez krajowe struktury koordynujące. Ważnym aspektem będzie zmobilizowanie organizacji wolontariuszy i innych zainteresowanych stron do inicjowania programów i ich kontynuacji w trakcie Europejskiego Roku.

Wolontariat jest podstawowym elementem wielu programów wspólnotowych, które głównie promują mobilność wolontariuszy. Są to na przykład program „Młodzież w działaniu” (zwłaszcza przez wolontariat europejski), „Uczenie się przez całe życie” i „Europa dla obywateli”. Organizacje działające w tym sektorze otrzymują również pomoc ze strony UE przyznawaną w zakresie pomocy humanitarnej, polityki rozwoju, praw człowieka, zdrowia, środowiska naturalnego i ochrony konsumentów. Niniejszy wniosek opiera się na wysiłkach mobilizacji dokonanych w ramach innych programów UE, które będą istotnymi narzędziami realizacji Europejskiego Roku. Programy w zakresie komunikacji oraz programy szerzące wiedzę będą podczas Europejskiego Roku uzupełniane masą krytyczną konkretnych

projektów związanych z wolontariatem w wielu sektorach. Wszystkie te projekty (oraz wspierające je programy) zyskają dodatkową widoczność dzięki oznakowaniu „Europejski Rok Wolontariatu” oraz szerokiej kampanii szerzenia wiedzy.

3. Konsultacje

Od pewnego czasu Komisja zastanawiała się, w jaki sposób Europa mogłaby odgrywać większą rolę w zakresie wolontariatu. Wolontariat europejski powstał w 1996 r. Od 2002 r. wolontariat stał się podstawowym aspektem polityki dotyczącej młodzieży oraz jednym z uzgodnionych wspólnych celów otwartej metody koordynacji polityki w tym zakresie. W kwietniu 2006 r. Komisja zasięgnęła również opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie przyszłego kierunku rozwoju wolontariatu. W swojej opinii z grudnia 2006 r.¹ Komitet zalecił podejmowanie na szczeblu europejskim działań służących rozpowszechnianiu informacji o znaczeniu wolontariatu. Pomysł ten zyskał szerokie poparcie głównych zainteresowanych stron oraz Parlamentu Europejskiego, który przyjął w tym celu pod koniec lipca 2008 r. rezolucję², wzywającą do ustanowienia roku 2011 Europejskim Rokiem Wolontariatu.

Komisja prowadziła regularne, otwarte i przejrzyste rozmowy z głównymi zainteresowanymi stronami w sprawie tej inicjatywy. Wiele z przeprowadzonych ostatnio konsultacji obejmowało również kwestie związane z wolontariatem:

- konsultacje związane z obecnymi programami Komisji dotyczącymi aktywnej postawy obywatelskiej, młodzieży, kultury oraz uczenia się przez całe życie (kształcenie i szkolenie),
- proces konsultacji prowadzonych jesienią 2008 r. jako część przygotowań do nowych ram europejskich dotyczących współpracy w zakresie polityki dotyczącej młodzieży.

Wyniki konsultacji wskazują, iż wniosek w sprawie Europejskiego Roku Wolontariatu zostałby przyjęty z zadowoleniem przez wszystkie zainteresowane strony. Podkreśliły one potencjał ustanowienia takiego Europejskiego Roku z punktu widzenia komunikacji i mobilizacji oraz dostarczyły pożytecznych sugestii odnośnie do celu i projektu inicjatywy. Wyniki dyskusji zostały wykorzystane do określenia celów i działań Europejskiego Roku. W okresie przygotowań do Europejskiego Roku duża grupa zainteresowanych stron będzie miała okazję wnieść swój wkład w projekt i jego przygotowanie.

4. Stosowność proponowanego instrumentu, zasada pomocniczości oraz wartość dodana zaangażowania UE

Unia Europejska ma ograniczone kompetencje w zakresie wolontariatu i jej działanie nie powinno wykraczać poza wspieranie wysiłków państw członkowskich. Europejski Rok Wolontariatu, organizowany z poszanowaniem zasady pomocniczości, stanowi odpowiednią odpowiedź na wyżej wymienione wyzwania.

Wymiana informacji i rozpowszechnianie wiedzy o możliwościach lepszego wykorzystania wolontariatu jako sposobu aktywności obywatelskiej pomogą UE w osiągnięciu jej celów,

¹ Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego: „Działalność wolontariacka: jej rola w społeczeństwie europejskim i jej oddziaływanie”. Dok. SOC/243 – CESE 1575/2006.

² Oświadczenie pisemne 0030/2008 z dn. 15 lipca 2008 r.

takich jak podniesienie standardu i jakości życia, przyczynienie się do zwiększenia zatrudnienia oraz poprawa spójności społecznej i zwalczanie wykluczenia społecznego.

Aby osiągnąć te cele oraz wymienione wcześniej cele Wspólnoty, należy podjąć spójne środki angażujące osoby ze wszystkich grup wiekowych oraz odzwierciedlające wieloaspektowy charakter wolontariatu, wykraczający poza wymiar edukacji czy włączenia społecznego. Traktat nie przewiduje jednak wyraźnie kompetencji do działania w tym zakresie. Komisja proponuje zatem oprzeć Europejski Rok Wolontariatu na art. 308 Traktatu, zgodnie z którym Rada, stanowiąc jednomyślnie na wniosek Komisji i po konsultacji z Parlamentem Europejskim, może podjąć właściwe działania.

Realizacja Europejskiego Roku odbywać się będzie w ścisłej współpracy z państwami członkowskimi, Parlamentem Europejskim, Europejskim Komitetem Ekonomiczno-Społecznym, Komitetem Regionów oraz organizacjami społeczeństwa obywatelskiego różnych szczebli.

Cele niniejszego wniosku nie mogą być osiągnięte w dostatecznym stopniu wyłącznie w drodze działania państw członkowskich, ponieważ samodzielne działania krajowe byłyby pozbawione korzyści wynikających z wymiany doświadczeń i dobrych praktyk pomiędzy państwami członkowskimi w wymiarze europejskim. Koordynacja na szczeblu UE nadaje taki europejski wymiar oraz pomaga zwiększyć znaczenie Europejskiego Roku pod względem rozpowszechniania wiedzy, widoczności oraz transnarodowej wymiany pomysłów i dobrych praktyk.

Europejski Rok Wolontariatu może stymulować debaty polityczne, zachęcać organizacje wspierające wolontariuszy do partnerskiego uczenia się oraz zwiększać wymianę dobrych praktyk między państwami członkowskimi, aby stworzyć warunki sprzyjające wolontariatowi, w których chęciom osób do zaangażowania się w działalność wolontariacką odpowiadają lepsze i łatwiej dostępne możliwości.

Dzięki Europejskiemu Rokowi zwiększy się wiedza na temat znaczenia wolontariatu dla umacniania spójności społecznej i poprawią się szanse wolontariuszy na rynku pracy. Pod tym względem Rok ten oferuje rozwiązanie problemów, z jakimi borykają się wszystkie państwa członkowskie. Będzie on potęgował poczucie przynależności obywateli do społeczeństwa oraz ich zaangażowanie na rzecz społeczeństwa na wszystkich szczeblach – lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim. Przez transnarodową wymianę pomysłów oraz współpracę Europejski Rok podkreśli więź między zaangażowaniem w wolontariat na szczeblu lokalnym a znaczeniem wolontariatu w szerszym, europejskim kontekście.

Uczestnictwo w Europejskim Roku zapewni wolontariuszom, organizacjom wolontariuszy i pozostałym zainteresowanym stronom na szczeblach lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim większy wpływ oraz szersze uznanie dla ich wysiłków. Dzięki krytycznej masie wydarzeń organizowanych w ciągu Europejskiego Roku będzie mógł zwiększyć się wpływ istniejących polityk na wolontariat.

5. Budżet i realizacja

Komisja wykona niniejszą decyzję na szczeblu wspólnotowym. Państwa członkowskie intensywnie zaangażują się w realizację Europejskiego Roku za pośrednictwem krajowych organów koordynacyjnych, które będą współfinansowane ze środków wspólnotowych. Komisja zwoływać będzie spotkania koordynatorów krajowych celem koordynacji realizacji

Europejskiego Roku. Z powodu ograniczonego budżetu decyzja nie przewiduje powołania formalnego komitetu zaangażowanego w prace nad realizacją.

Na szczeblu wspólnotowym w działania związane z Europejskim Rokiem zaangażują się Parlament Europejski, Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny oraz Komitet Regionów.

Budżet dla Europejskiego Roku 2011 wynosił będzie 6 000 000 EUR. Komisja zaproponowała ponadto w ramach wstępnego projektu budżetu na 2010 r. 2 000 000 EUR, na przeprowadzenie prac przygotowawczych.

przedstawienie uwag przed upływem określonego terminu. W przypadku gdy beneficjent nie udzieli satysfakcjonującej odpowiedzi, Komisja może anulować pozostałą pomoc finansową i zażądać zwrotu wypłaconych kwot.

5. Wszelkie kwoty niesłusznie wypłacone są zwracane Komisji. Do wszelkich kwot, które nie zostaną zwrócone we właściwym czasie zgodnie z warunkami określonymi w rozporządzeniu finansowym, doliczone są odsetki.

Artykuł 11

Monitorowanie i ocena

Do dnia 31 grudnia 2012 r. Komisja przedłoży Parlamentowi Europejskiemu, Radzie, Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu i Komitetowi Regionów sprawozdanie w sprawie wykonania, wyników i ogólnej oceny działań przewidzianych w niniejszej decyzji.

Artykuł 12

Wejście w życie

Niniejsza decyzja wchodzi w życie następnego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsza decyzja skierowana jest do państw członkowskich.

Sporządzono w Brukseli dnia [...] r.

*W imieniu Rady
Przewodniczący
[...]*

**Program posiedzenia Parlamentarnego Zespołu ds. Współpracy z Organizacjami
Pozarządowymi**

Miejsce; Kancelaria Senatu RP, sala 176

Data: 08.04.2010 (czwartek), godz. 14.00 – 15.40

Program:

- 14:00** **przywitanie, słowo wstępu (wicemarszałek K. Bochenek)**
- 14:05** **trzeci sektor w kontekście wyzwań związanych z obchodami
Europejskiego Roku Wolontariatu 2011**
Krzysztof Więckiewicz, dyrektor Departamentu Pożytku Publicznego
w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej
Agnieszka Kudlińska, dyrektor Departamentu Informacji Europejskiej
w Ministerstwie Spraw Zagranicznych
Dariusz Pietrowski, prezes Stowarzyszenia Centrum Wolontariatu
w Warszawie
Kamila Czerwińska, menedżer krajowy ds. wolontariatu, Spółka EURO 2012
Polska
- 14:35** dyskusja
- 15:30** sprawy różne
- 15:40** zakończenie

